

บันทึกการประชุม

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ครั้งที่ ๒๖๙

วันศุกร์ ที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. นายมีชัย ฤชุพันธุ์	ประธานกรรมการ
๒. นายสุพจน์ ไข่มุกด์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายอภิชาติ สุขัคคานนท์	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. นายจรูญ สิมเสถียร	โฆษกกรรมการ
๕. นางกนิษฐา สุมาวงศ์	กรรมการ
๖. นายชาติชาย ณ เชียงใหม่	กรรมการ
๗. นายนิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย	กรรมการ
๘. นายธีรชัย ณ นคร	กรรมการ
๙. นายประพันธ์ นัยโกวิท	กรรมการ
๑๐. นายภัทร คำพิทักษ์	กรรมการ
๑๑. นายภูมรัตน์ ทักษาดิพงษ์	กรรมการ
๑๒. พลตรี วีระ โรจนนาค	กรรมการ
๑๓. นายศุภชัย ยาวะประภา	กรรมการ
๑๔. นายอมร วาณิชวิวัฒน์	กรรมการ
๑๕. พลเอก อภิรัฐพร เจริญพานิช	กรรมการ
๑๖. นายปกรณ์ นิลประพันธ์	เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง
๑๗. นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง	เลขาธิการกรรมการ คนที่สอง

กรรมการผู้ไม่มาประชุม คือ

๑. นายอุดม รัฐอมฤต	(ลาการประชุม)
๒. นางจุรี วิจิตรวาทการ	(ลาการประชุม)
๓. นายอัชพร จารุจินดา	(ลาการประชุม)

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

ผู้ช่วยเลขาธิการในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

นายนาถ ดวงวิชัย

ผู้บังคับบัญชาในกลุ่มงานประธานรัฐสภา

ผู้ชำนาญการประจำตัวกรรมการ

๑. นางสาวฐิติพร วิชัยธนพัฒน์

๒. นายณัฐ มโนกุลอนันต์

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑. นายอภิวัฒน์ คงชาติ

๒. นางสาวกมลกานต์ ศรสวรรณ

๓. นางสาวสุจิตตา มโหธร

ผู้อำนวยการฝ่ายวิเคราะห์การร่างกฎหมาย

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

เริ่มประชุมเวลา ๑๔.๑๕ นาฬิกา

เมื่อกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

คณะกรรมการมีมติเลื่อนรับรองบันทึกการประชุม

(บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๐ วันจันทร์ ที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๘ ถึงครั้งที่ ๒๖๘ วันพฤหัสบดี ที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ อยู่ระหว่างการตรวจทานของคณะอนุกรรมการพิจารณาตรวจบันทึกการประชุมและรายงานการประชุม)

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องพิจารณา**พิจารณาแนวทางการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ**

ก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระเรื่องพิจารณา ที่ประชุมรับทราบความคืบหน้าในการขอเจตนาารมณ์ร่างรัฐธรรมนูญของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และการจัดรับฟังความคิดเห็นประกอบการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญจากคณะอนุกรรมการที่รับผิดชอบ ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

นายศุภชัย ยาวะประภาช กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณابันทึกเจตนาารมณ์ร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า ช่วงเช้าวันนี้มีการประชุมร่วมกันระหว่างคณะอนุกรรมการพิจารณابันทึกเจตนาารมณ์ร่างรัฐธรรมนูญ คณะอนุกรรมการติดตามและรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ และคณะอนุกรรมการพิจารณาตรวจบันทึกการประชุมและรายงานการประชุมเพื่อพิจารณาจัดทำเอกสารเจตนาารมณ์ของร่างรัฐธรรมนูญในประเด็นต่าง ๆ ตามที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรขอมา ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการพิจารณابันทึกเจตนาารมณ์ร่างรัฐธรรมนูญจะนำเสนอ

เอกสารเจตนารมณ์ดังกล่าวให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาในวันศุกร์ ที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๐ ก่อนส่งให้กับสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

นายชาติชาย ฌ เชียงใหม่ กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการประชาสัมพันธ์และสำรวจความคิดเห็นของประชาชน แจ้งต่อที่ประชุมว่า คณะอนุกรรมการมีกำหนดจะจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นเพื่อประกอบการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในวันพุธ ที่ ๑ มีนาคม ๒๕๖๐ ณ ห้องประชุมคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน หมายเลข ๒๑๓ - ๒๑๖ ชั้น ๒ อาคารรัฐสภา ๒ จึงขอเรียนเชิญประธานกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเป็นประธานในพิธีเปิดด้วย

จากนั้น ที่ประชุมพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ต่อจากการประชุมครั้งที่ผ่านมา โดยเริ่มตั้งแต่ร่างมาตรา ๓๑ เป็นต้นไป ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

มาตรา ๓๑

“มาตรา ๓๑ ในกรณีที่ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุถึงแก่ความตาย ไม่ว่าผู้นั้นจะดำรงตำแหน่งครบหนึ่งปีบริบูรณ์หรือไม่ก็ตาม ให้ผู้นั้นมีสิทธิได้รับบำเหน็จตอบแทนเป็นเงินซึ่งจ่ายครั้งเดียวตามเกณฑ์ในมาตรา ๓๐ โดยให้จ่ายแก่ทายาทโดยธรรม ซึ่งเป็นผู้มีสิทธิรับมรดกของผู้ตาย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์”

ประเด็นการพิจารณา

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ชี้แจงว่า ร่างมาตรานี้คณะอนุกรรมการมีความเห็นเป็นสองแนวทาง คือ แนวทางที่หนึ่งเห็นควรตัดความว่า “ผู้มีสิทธิรับมรดก” ในร่างมาตรานี้ออก เพื่อให้ทายาทโดยธรรมตามมาตรา ๑๖๒๙ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้รับบำเหน็จตอบแทนตามร่างมาตรานี้ ส่วนแนวทางที่สองเห็นว่าควรคงความว่า “ผู้มีสิทธิรับมรดก” ไว้ตามเดิม เพื่อให้เป็นไปตามความมุ่งหมายของร่างมาตรานี้ที่ประสงค์ให้บำเหน็จตอบแทนตกได้แก่บุคคลที่ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญแจ้งความประสงค์ไว้ ส่วนกรณีที่ไม่ได้แจ้งความประสงค์ว่าจะให้ผู้ใดมีสิทธิได้รับบำเหน็จตอบแทนดังกล่าวก็ให้ทายาทโดยธรรมซึ่งมีสิทธิได้รับมรดกเป็นผู้มีสิทธิได้รับบำเหน็จตอบแทน และสอบถามว่า กรณีที่ประธานตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรือตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพ้นจากตำแหน่ง เพราะศาลรัฐธรรมนูญมีมติให้พ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือกรณีพ้นจากตำแหน่งตามความในมาตรา ๒๓๕ วรรคสามของร่างรัฐธรรมนูญ ควรกำหนดให้มีสิทธิได้รับบำเหน็จตอบแทนด้วยหรือไม่ และจะต้องพิจารณาถึงความร้ายแรงของพฤติการณ์ของการกระทำและโทษที่ได้รับประกอบด้วยหรือไม่อย่างไร

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๓๐ เป็นดังนี้

“มาตรา ๓๐ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการ ซึ่งดำรงตำแหน่งไม่น้อยกว่าหนึ่งปีบริบูรณ์มีสิทธิได้รับบำเหน็จตอบแทนเป็นเงินซึ่งจ่ายครั้งเดียวเมื่อพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) ครบวาระ

(๑/๑) ตาย

และร่างมาตรานี้ ในส่วนเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งรวมทั้งบำเหน็จตกทอดในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งก็กำหนดให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายดังกล่าวด้วย

นายอภิวัฒน์ คงชาติรี อนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ความในมาตรา ๖ และมาตรา ๗ ของพระราชบัญญัติเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่น ของประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการและกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ประธานกรรมการและกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และประธานกรรมการและกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๑ กำหนดไว้ ดังนี้

“มาตรา ๖ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการและกรรมการซึ่งดำรงตำแหน่งไม่น้อยกว่าหนึ่งปีบริบูรณ์มีสิทธิได้รับบำเหน็จตอบแทนเป็นเงินซึ่งจ่ายครั้งเดียวเมื่อพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) ครบกำหนดออกตามวาระ

(๒) ลาออก

(๓) มีอายุครบเจ็ดสิบปีบริบูรณ์สำหรับประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และประธานกรรมการและกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ในการคำนวณบำเหน็จตอบแทนนั้นให้นำอัตราเงินเดือนท้ายพระราชบัญญัตินี้ คูณด้วยระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง

การนับระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งเพื่อคำนวณบำเหน็จตอบแทนตามวรรคหนึ่งนั้น ให้นับตั้งแต่วันที่ มีพระบรมราชโองการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งจนถึงวันที่สิ้นสุดการปฏิบัติหน้าที่ โดยให้นับจำนวนปีรวมทั้งเศษของปีด้วย การคำนวณเศษของปีที่เป็นเดือนหรือเป็นวันให้เป็นปีนั้น ให้นำเศษที่เป็นเดือนหารด้วยสิบสอง และเศษที่เป็นวันหารด้วยสามสิบได้ผลลัพธ์เท่าใดจึงหารด้วยสิบสอง ในการคำนวณให้ใช้ศัณยฆสองตำแหน่ง และให้นำจำนวนที่คำนวณได้มารวมกันเป็นระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งซึ่งเป็นจำนวนปี

สิทธิในบำเหน็จตอบแทนนั้น เป็นสิทธิเฉพาะตัว จะโอนไม่ได้”

“มาตรา ๗ ในกรณีที่ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการหรือกรรมการพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุถึงแก่ความตายไม่ว่าผู้นั้นจะดำรงตำแหน่งครบหนึ่งปีบริบูรณ์หรือไม่ก็ตาม ให้ผู้นั้นมีสิทธิได้รับบำเหน็จตอบแทนเป็นเงินซึ่งจ่ายครั้งเดียวตามเกณฑ์ในมาตรา ๖ โดยให้จ่ายแก่ทายาทโดยธรรม ซึ่งเป็นผู้มีสิทธิรับมรดกของผู้ตายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์”

ประธานกรรมการกล่าวว่า การกำหนดเงินเดือน เงินประจำตำแหน่งไว้ในกฎหมายดังกล่าวทำให้การกำหนดอัตราเป็นไปตามที่กระทรวงการคลังเห็นควรกำหนดเท่านั้น ที่ผ่านมากกระทรวงการคลังจะกำหนดอัตราเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งของหน่วยงานอื่นน้อยเกินสมควร การกำหนดเรื่องเงินเดือน เงินประจำตำแหน่งไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญขององค์กรอิสระทุกฉบับ จะทำให้องค์กรอิสระต่าง ๆ ได้รับการกำหนดอัตราเงินเดือน และเงินประจำตำแหน่งเพิ่มมากขึ้น ที่ผ่านมากกระทรวงการคลังเกรงว่าจะต้องให้บ้านาญแก่ข้าราชการเป็นจำนวนมาก ๆ จึงกำหนดให้ข้าราชการได้รับเงินตอบแทนอย่างอื่นที่เรียกว่า เงินประจำตำแหน่ง แทนที่จะกำหนดให้เป็นเงินเดือน โดยเงินประจำตำแหน่งนี้จะได้รับก็ต่อเมื่ออยู่ในตำแหน่งหน้าที่ราชการเท่านั้น

- มีกรรมการสอบถามว่า ถ้านำเรื่องเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และบำเหน็จตอบแทนมากำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญขององค์กรอิสระต่าง ๆ จะต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติม

พระราชบัญญัติเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่น ของประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการและกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ประธานกรรมการและกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และประธานกรรมการและกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๑ หรือไม่อย่างไร และในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ จะต้องกำหนดรายละเอียดในเรื่องใดเพิ่มเติมหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากนำเรื่องเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และบำเหน็จตอบแทนไป กำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญขององค์กรอิสระทุกฉบับ ก็จะต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่น ของประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการและกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ประธานกรรมการและกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และประธานกรรมการและกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๑ ดังกล่าวด้วย

นายธนาวุฒิม์ สังข์ทอง เลขาธิการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ในพระราชบัญญัติเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่น ของประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการและกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ประธานกรรมการและกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และประธานกรรมการและกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๑ มีการกำหนดเรื่องค่าตอบแทนอื่น และสวัสดิการต่าง ๆ ไว้ด้วย จึงอาจต้องนำเรื่องค่าตอบแทน และสวัสดิการต่าง ๆ ไปกำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญขององค์กรอิสระทุกฉบับด้วย ส่วนของเงินเดือนของประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้นำอัตราเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และค่าครองชีพชั่วคราวตามภาวะเศรษฐกิจของประธานศาลฎีกาและรองประธานศาลฎีกามาใช้บังคับตามลำดับ

ประธานกรรมการกล่าวว่า ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้อาจกำหนดไว้ได้ไม่หมด ทั้งนี้ ในส่วนของค่าตอบแทนอื่น ๆ นั้น ควรกำหนดไว้ในลักษณะเช่นเดียวกับของค่าตอบแทนของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

นายธนาวุฒิม์ สังข์ทอง เลขาธิการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง กำหนดให้เงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และค่าตอบแทนอย่างอื่นให้เป็นไปตามที่พระราชบัญญัติเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่น ของประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการและกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ประธานกรรมการและกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และประธานกรรมการและกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๑ กำหนด

ประธานกรรมการกล่าวว่า เมื่อเป็นเช่นนั้นในเรื่องของเงินเดือน เงินประจำตำแหน่งก็ควรให้เป็นไปตามที่พระราชบัญญัติเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่น ของประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการและกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ประธานกรรมการและกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และประธาน

กรรมการและกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๑ กำหนด ส่วนประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นควรกำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้ชัดเจน

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขาธิการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า คณะอนุกรรมการขอรับไปพิจารณาตรวจสอบว่าประโยชน์ตอบแทนใดที่ควรนำมากำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้บ้าง

ประธานกรรมการกล่าวว่า ควรบันทึกเลขมาตราของพระราชบัญญัติเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่น ของประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการและกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ประธานกรรมการและกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และประธานกรรมการและกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๑ ที่จะต้องยกเลิกไว้ด้วย

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า อาจกำหนดหลักการในการกำหนดค่าตอบแทนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาไว้ในลักษณะเดียวกับขององค์กรอิสระด้วย เพื่อไม่ให้สามารถกำหนดค่าตอบแทนในลักษณะต่าง ๆ โดยไม่เหมาะสม

พลเอก อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ กรรมการ ในฐานะรองประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. กล่าวว่า ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ควรเพิ่มเติมบทบัญญัติในส่วนของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญไว้ด้วย

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ชี้แจงว่า บทบัญญัติในส่วนของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ต้องกำหนดหลักประกันในความเป็นอิสระของเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญไว้ด้วย

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรื้อการพิจารณาร่างมาตรา ๓๑

หมวด ๒ วิธีพิจารณา

“หมวด ๒

วิธีพิจารณา”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบชื่อหมวด ๒ วิธีพิจารณา โดยไม่มีการแก้ไข

ส่วนที่ ๑

บททั่วไป

“ส่วนที่ ๑

บททั่วไป”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบข้อเสนอสืบที่ ๑ บททั่วไป โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๓๒

“มาตรา ๓๒ วิธีพิจารณาตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้ใช้ระบบไต่สวนวิธีพิจารณาใดซึ่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มิได้กำหนดไว้เป็นการเฉพาะให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับเท่าที่พอจะใช้บังคับได้และไม่ขัดต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญไม่ควรกำหนดให้นำวิธีพิจารณาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับ เพราะกระบวนการพิจารณาในทางแพ่งเป็นเรื่องการต่อสู้คดีระหว่างเอกชนกับเอกชนที่อาจทำให้เกิดการได้เปรียบและเสียเปรียบในเชิงคดีได้ ทั้งนี้ควรนำวิธีพิจารณาของศาลปกครองมาใช้แทน เพราะใช้ระบบไต่สวนในการพิจารณาเช่นเดียวกับศาลรัฐธรรมนูญ ส่วนความในวรรคหนึ่งของร่างมาตรานี้ควรกำหนดไว้ในลักษณะเดียวกับที่กำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

พลเอก อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ กรรมการ ในฐานะรองประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ชี้แจงว่าร่างมาตรานี้คณะอนุกรรมการมีความเห็นเช่นเดียวกันว่า ควรนำวิธีพิจารณาคดีของศาลปกครองซึ่งใช้ระบบไต่สวนเช่นเดียวกับศาลรัฐธรรมนูญมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรื้อการพิจารณาร่างมาตรา ๓๒

มาตรา ๓๓

“มาตรา ๓๓ การพิจารณาคดีจะต้องกระทำในวันที่ศาลเปิดทำการและตามเวลาทำงานที่ศาลได้กำหนดไว้ในระเบียบ แต่ในกรณีมีเหตุฉุกเฉินหรือเป็นการจำเป็น ศาลจะมีคำสั่งกำหนดการพิจารณาคดี ณ สถานที่อื่น หรือในวัน หรือเวลาใด ๆ ก็ได้”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการสอบถามว่า ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญกำหนดนิยามของคำว่า “การพิจารณาคดี” ไว้อย่างไร

นายอภิวัฒน์ คงชาติ อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ความในร่างมาตรา ๓ กำหนดนิยามของคำว่า “การพิจารณาคดี” หมายความว่า การไต่สวน หรือการประชุมปรึกษาเพื่อพิจารณาและวินิจฉัย

ประธานกรรมการสอบถามว่า เหตุใดจึงต้องกำหนดนิยามของคำว่า “การพิจารณาคดี” ให้หมายถึงการประชุมปรึกษาคดีด้วย

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขาธิการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า เหตุที่ต้องกำหนดนิยามของคำว่า “การพิจารณาคดี” ให้หมายถึงการประชุมปรึกษาหารือ เพราะลักษณะการรับเรื่องไว้พิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญมีทั้งในส่วนที่ต้องมีการพิจารณาคดีแบบศาลทั่วไป และในส่วนที่พิจารณาโดยการประชุมปรึกษาหารือกัน เรื่องต่าง ๆ ที่ศาลรัฐธรรมนูญรับพิจารณาจึงไม่ควรเรียกว่า “คดี”

ประธานกรรมการกล่าวว่า การพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญมีทั้งในส่วนที่ต้องนั่งพิจารณาคดี เช่นเดียวกับศาลยุติธรรม และส่วนที่พิจารณาโดยการประชุมปรึกษาหารือกัน ซึ่งในส่วนของ การพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญนั้นจะกระทำด้วยการปรึกษาหารือเป็นหลัก ความในร่างมาตรานี้จึงไม่ควรกำหนดให้ การพิจารณาจะต้องกระทำในวันที่ศาลเปิดทำการและตามเวลาทำงานที่ศาลได้กำหนดเท่านั้น

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ชี้แจงว่า ในการพิจารณาข้อเท็จจริงบางเรื่องก็จำเป็นต้องมีการนั่งพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า เรื่องใดที่จำเป็นต้องสืบพยานหลักฐาน ศาลรัฐธรรมนูญก็อาจนั่งพิจารณาได้ โดยการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญควรทำได้ทั้งในเวลาทำการและนอกเวลาทำการ

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ชี้แจงว่า การพิจารณาคดีนอกเวลาทำการอาจทำให้เกิดปัญหาเรื่องเวลาทำงานของเจ้าหน้าที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ประธานกรรมการกล่าวว่า เมื่อต้องทำงานนอกเวลาทำการเจ้าหน้าที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญก็จะได้รับเบี้ยเลี้ยงอยู่แล้ว ทั้งนี้ อาจต้องกำหนดนิยามของคำว่า “การนั่งพิจารณาคดี” ไว้ด้วย เพื่อที่จะกำหนดให้การนั่งพิจารณาคดีทำ ณ สถานที่ และวัน เวลาที่ศาลรัฐธรรมนูญประกาศเปิดทำการ

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรื้อการพิจารณาร่างมาตรา ๓๓

มาตรา ๓๔

“มาตรา ๓๔ การนับระยะเวลาที่มีวันเริ่มต้นและวันสิ้นสุด ให้นับวันถัดไปเป็นวันเริ่มต้น และถ้าวันสิ้นสุดตรงกับวันหยุดราชการหรือวันหยุดทำการของศาล ให้นับวันทำการถัดไปเป็นวันสิ้นสุดของระยะเวลา”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการสอบถามว่า ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์กำหนดเรื่องการนับระยะเวลาไว้อย่างไร

นายอภิวัฒน์ คงชาติ อนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า มาตรา ๑๙๓/๓ ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กำหนดไว้ว่า

“มาตรา ๑๙๓/๓ ถ้ากำหนดระยะเวลาเป็นหน่วยเวลาที่สั้นกว่าวันให้เริ่มต้นนับในขณะที่เริ่มการนั้น

ถ้ากำหนดระยะเวลาเป็นวัน สัปดาห์ เดือนหรือปี มิให้นับวันแรกแห่งระยะเวลานั้นรวมเข้าด้วยกัน เว้นแต่จะเริ่มการในวันนั้นเองตั้งแต่เวลาที่ถือได้ว่าเป็นเวลาเริ่มต้นทำงานกันตามประเพณี”

ประธานกรรมการกล่าวว่า ที่ผ่านมานักกฎหมายของรัฐสภาเคยตีความการนับระยะเวลาโดยนับวันแรกเป็นหนึ่งวันด้วย โดยอ้างว่าในกฎหมายใช้คำว่า “นับแต่” และหลังจากนั้นเป็นต้นมานักกฎหมายของรัฐสภาก็จะนับระยะเวลาเช่นนั้นจนถึงปัจจุบัน

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า โดยปกติการนับระยะเวลาจะนับวันรุ่งขึ้นเป็นวันแรก เว้นแต่จะมีการกำหนดไว้ในกฎหมายเป็นอย่างอื่น

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรื้อการพิจารณาร่างมาตรา ๓๔

มาตรา ๓๕

“มาตรา ๓๕ เมื่อศาลเห็นสมควร หรือคู่กรณีร้องขอ ให้ศาลมีอำนาจขยายหรือย่นระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ หรือกฎหมายอื่นที่บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้นำมาใช้บังคับ หรือระยะเวลาตามที่ศาลกำหนด ทั้งนี้ เท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม เว้นแต่รัฐธรรมนูญจะกำหนดระยะเวลาไว้เป็นการเฉพาะ”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า เรื่องการย่นและขยายระยะเวลามีกำหนดไว้ในมาตรา ๒๓ ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งแล้ว จึงไม่จำเป็นต้องกำหนดไว้ในร่างมาตรานี้

ประธานกรรมการกล่าวว่า มาตรา ๒๓ ไม่ได้กำหนดข้อยกเว้นไว้ว่า “เท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม เว้นแต่รัฐธรรมนูญจะกำหนดระยะเวลาไว้เป็นการเฉพาะ” เช่นเดียวกับร่างมาตรานี้ ทั้งนี้ เรื่องใดที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นเรื่องสำคัญก็ควรกำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เพื่อที่จะได้ไม่ต้องไปกำหนดให้นำบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

- มีกรรมการแสดงความเห็น เรื่องสำคัญที่ควรนำมากำหนดไว้ด้วย คือ การเพิกถอนกระบวนการพิจารณาที่ผิดระเบียบ หรือการดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยผิดหลง

ประธานกรรมการกล่าวว่า เรื่องดังกล่าวควรนำไปพิจารณากำหนดในส่วนที่ว่าด้วยการพิจารณาและวินิจฉัย

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรื้อการพิจารณาร่างมาตรา ๓๕

มาตรา ๓๖

“มาตรา ๓๖ ตุลาการอาจถูกคัดค้านได้ในเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

(๑) เคยเป็นผู้พิพากษาหรือตุลาการในศาลอื่นหรือเคยเป็นอนุญาโตตุลาการ ซึ่งเคยพิจารณาวินิจฉัยในคดีหรือประเด็นที่เกี่ยวข้องกับคดีที่ขอให้วินิจฉัยนั้นมาก่อน

(๒) เป็นหรือเคยเป็นสามีหรือภริยา หรือญาติของคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง คือ เป็นบุพการีหรือผู้สืบสันดานไม่ว่าชั้นใด ๆ หรือเป็นพี่น้องหรือลูกพี่ลูกน้องนับได้เพียงสามชั้น หรือเป็นญาติทางการสมรส นับได้เพียงสองชั้น

(๓) เคยถูกอ้างเป็นพยาน โดยที่ได้รู้เห็นเหตุการณ์ เว้นแต่เคยมีส่วนร่วมในวิธีพิจารณาตามกระบวนการทางนิติบัญญัติ หรือเคยแสดงความเห็นในฐานะเป็นผู้เชี่ยวชาญมีความรู้เป็นพิเศษในปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวข้องกับคำรื้อนั้น

(๔) เป็นผู้แทนโดยชอบธรรมของคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมาก่อน

(๕) มีคดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาที่ตุลาการนั้นเอง สามी ภริยา หรือญาติสืบสาโลหิตตรงขึ้นไปหรือลงมาของตุลาการนั้นฝ่ายหนึ่ง พิพาทกับคู่กรณี สามी ภริยา หรือญาติสืบสาโลหิตตรงขึ้นไปหรือลงมาของคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า คำว่า “สาโลหิต” เป็นคำที่ใช้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ฉบับก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครอง ต่อมาสำนักพิมพ์เข้าใจว่าราชกิจจานุเบกษาพิมพ์ตกหล่นจึงเติม “ย” ไว้หลังคำว่า “สา” เมื่อมีการปรับปรุงประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หลังเปลี่ยนแปลงการปกครองผู้ร่างกฎหมายในขณะนั้นจึงใช้คำว่า “สายโลหิต” และเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความใน (๕) เป็นดังนี้ “มีคดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาที่ตุลาการนั้นเอง สามी ภริยา หรือญาติสืบสายโลหิตตรงขึ้นไปหรือลงมาของตุลาการนั้นฝ่ายหนึ่ง พิพาทกับคู่กรณี สามी ภริยา หรือญาติสืบสายโลหิตตรงขึ้นไปหรือลงมาของคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง”

ที่ประชุมแสดงความเห็นและสอบถาม ดังนี้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ความในร่างมาตรานี้ควรกำหนดเหตุในการคัดค้านกรณีที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเป็นเพื่อนสนิทกับคู่กรณีไว้ด้วยหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า การกำหนดเหตุในการคัดค้านกรณีที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเป็นเพื่อนสนิทกับคู่กรณีเป็นเรื่องที่กำหนดค่อนข้างยาก

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ความในร่างมาตรานี้ควรกำหนดเหตุคัดค้านกรณีที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญอยู่กินด้วยกันฉันสามีภริยากับคู่กรณีไว้ด้วย

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ความว่า “เคยแสดงความเห็นในฐานะเป็นผู้เชี่ยวชาญมีความรู้เป็นพิเศษในปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวข้องกับคำรื้อนั้น” ใน (๔) อาจทำให้เกิดปัญหาในการตีความได้

ประธานกรรมการตั้งข้อสังเกตว่า ความว่า “เคยแสดงความเห็นในฐานะเป็นผู้เชี่ยวชาญมีความรู้เป็นพิเศษในปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวข้องกับคำรื้อนั้น” ใน (๔) กำหนดไว้เป็นช้อยกเว้นหรือข้อห้าม

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรื้อการพิจารณาร่างมาตรา ๓๖

มาตรา ๓๗

“มาตรา ๓๗ เมื่อมีเหตุที่จะคัดค้านอย่างใดอย่างหนึ่งตามมาตรา ๓๖ เกิดขึ้นแก่ตุลาการคนใดตุลาการนั้นเองจะแถลงต่อศาลแสดงเหตุที่ตนอาจถูกคัดค้านแล้วขอถอนตัวออกจากการพิจารณาคดีนั้นก็ได้

เมื่อมีการขอถอนตัวตามวรรคหนึ่ง ให้ตุลาการซึ่งขอถอนตัวงดการปฏิบัติหน้าที่ในคดีนั้นไว้จนกว่าศาลจะได้มีการชี้ขาดในเหตุที่อาจถูกคัดค้านหรือขอถอนตัวนั้นแล้ว”

ประเด็นการพิจารณา

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.ชี้แจงว่า ในทางปฏิบัติเมื่อตุลาการศาลรัฐธรรมนูญท่านใดขอถอนตัว ตุลาการท่านนั้นก็จะออกจากห้องพิจารณา

จากนั้นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่เหลือก็จะทำการพิจารณาว่ามีเหตุสมควรให้ถอนตัวออกจากการพิจารณาคดีนั้นได้หรือไม่

ประธานกรรมการแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรานี้ เป็นดังนี้

“มาตรา ๓๗ เมื่อมีเหตุที่จะคัดค้านอย่างใดอย่างหนึ่งตามมาตรา ๓๖ เกิดขึ้นแก่ตุลาการคนใดหรือตุลาการผู้ใดเห็นว่าตนมีเหตุอื่นที่อาจทำให้เกิดความสงสัยในความเที่ยงธรรมได้ ตุลาการนั้นเองจะแถลงต่อศาลแสดงเหตุที่ตนอาจถูกคัดค้านหรือเหตุอื่นดังกล่าว แล้วขอถอนตัวออกจากการพิจารณาคดีนั้นก็ได้

เมื่อมีการขอถอนตัวตามวรรคหนึ่ง ให้ตุลาการซึ่งขอถอนตัวงดการปฏิบัติหน้าที่ในคดีนั้นไว้จนกว่าศาลจะได้มีการชี้ขาดในเหตุที่อาจถูกคัดค้านหรือขอถอนตัวนั้นแล้ว”

นอกจากนี้ ประธานกรรมการตั้งข้อสังเกตว่า ความในร่างมาตรานี้ยังไม่ได้กำหนดการดำเนินการภายหลังจากตุลาการศาลรัฐธรรมนูญถูกคัดค้านไว้ และสอบถามว่า เมื่อมีการยื่นคำร้องคัดค้านแล้ว แต่ศาลยังไม่ได้ชี้ขาดตุลาการยังคงพิจารณาคดีต่อไปได้หรือไม่

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ชี้แจงว่า ที่ผ่านมาในทางปฏิบัติตุลาการยังคงสามารถปฏิบัติหน้าที่ในคดีนั้นต่อไปได้จนกว่าศาลจะได้มีการชี้ขาดในเรื่องที่คัดค้านนั้น

นายศุภชัย ยาวะประภาษ กรรมการ กล่าวว่า ควรมีการกำหนดเงื่อนไขในการขอถอนตัวของตุลาการหรือไม่ เนื่องจากตุลาการอาจพบว่าตนมีเหตุที่อาจถูกคัดค้านเมื่อพิจารณาคดีไปได้แล้วระยะหนึ่งหรืออาจมีการอ้างเหตุเพื่อขอถอนตัวในคดีที่ตนไม่ต้องการเข้าร่วมการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า ไม่มีความจำเป็นต้องกำหนดเรื่องเงื่อนไขเนื่องจากเมื่อใดที่ตุลาการพบว่าตนมีเหตุที่อาจถูกคัดค้านก็สามารถขอถอนตัวได้ และการจะให้ตุลาการถอนตัวหรือไม่ขึ้นอยู่กับศาลเป็นผู้ชี้ขาดไม่ได้ขึ้นอยู่กับตุลาการ จึงไม่ต้องกังวลว่าตุลาการจะอ้างเหตุเพื่อขอถอนตัวในคดีที่ตนไม่ต้องการเข้าร่วมการพิจารณา นอกจากนี้ การถูกคัดค้านตามวรรคหนึ่งไม่เป็นเหตุให้ตุลาการที่ถูกคัดค้านต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ จนกว่าศาลจะได้มีการชี้ขาดให้ตุลาการผู้นั้นถอนตัว ทั้งนี้ เสนอแก้ไขเพิ่มเติมเป็นดังนี้

“มาตรา ๓๗ เมื่อมีเหตุที่จะคัดค้านอย่างใดอย่างหนึ่งตามมาตรา ๓๖ เกิดขึ้นแก่ตุลาการทผู้ใดหรือตุลาการผู้ใดเห็นว่าตนมีเหตุอื่นที่อาจทำให้เกิดความสงสัยในความเที่ยงธรรมได้ ตุลาการนั้นเองจะแถลงต่อศาลแสดงเหตุที่ตนอาจถูกคัดค้านหรือเหตุอื่นดังกล่าว แล้วขอถอนตัวออกจากการพิจารณาคดีนั้นก็ได้

เมื่อมีการขอถอนตัวตามวรรคหนึ่ง ให้ตุลาการซึ่งขอถอนตัวงดการปฏิบัติหน้าที่ในคดีนั้นไว้จนกว่าศาลจะได้มีการชี้ขาดในเหตุที่ขอขู่ตัดตัวหรือขอขอมให้ถอนตัวนั้นแล้ว”

ทั้งนี้ ควรมีการพิจารณาเพิ่มเติมโดยเปรียบเทียบกับร่างมาตรา ๓๘ วรรคสองว่าจะใช้วิธีใดจึงจะเหมาะสม

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรอกการพิจารณาร่างมาตรา ๓๗

มาตรา ๓๘

“มาตรา ๓๘ เมื่อมีเหตุที่ตุลาการอาจถูกคัดค้านได้ตามมาตรา ๓๖ คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจยกข้อคัดค้านขึ้นอ้างโดยทำเป็นคำร้องคัดค้านยื่นต่อศาลได้ก่อนมีคำวินิจฉัยหรือคำสั่งชี้ขาดแต่อย่างช้าต้องไม่เกินสิบวันนับแต่วันที่ทราบเหตุคัดค้านนั้น

เมื่อมีการยื่นคำร้องคัดค้านตามวรรคหนึ่ง ให้ตุลาการซึ่งถูกคัดค้านงดการปฏิบัติหน้าที่ในคดีนั้นไว้จนกว่าศาลจะได้มีการชี้ขาดในเรื่องที่คัดค้านนั้น

การกระทำใด ๆ ของตุลาการซึ่งถูกคัดค้านที่ได้ดำเนินไปก่อนมีคำร้องคัดค้านนั้น ย่อมสมบูรณ์ไม่เสียไปเพราะเหตุที่ศาลมีคำสั่งยอมรับคำร้องคัดค้าน เว้นแต่ศาลจะกำหนดเป็นอย่างอื่น”

ประเด็นการพิจารณา

นายศุภชัย ยาวะประภาช กรรมการ สอบถามว่า กรณีไม่มีเหตุคัดค้านตามร่างมาตรา ๓๖ แต่ตุลาการเห็นว่าควรถอนตัวเพราะมีความใกล้ชิดกับคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เช่น เคยเขียนหนังสือร่วมกันหรือเคยเป็นที่ปรึกษางานวิจัย สามารถขอถอนตัวได้หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า เรื่องเหตุในการขอถอนตัวนั้นมีมากจึงขึ้นอยู่กับดุลพินิจของตุลาการแต่ละท่าน ทั้งนี้ คดีที่ไปสู่ศาลรัฐธรรมนูญไม่ได้เป็นเรื่องคดีของบุคคลซึ่งเป็นเรื่องส่วนตัว แต่เป็นเรื่องการพิจารณาว่าเรื่องใดขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญหรือไม่ซึ่งเป็นเรื่องส่วนรวม กรณีดังกล่าวจึงไม่น่าจะส่งผลกระทบต่ออย่างไร

นายภักดิ์ คำพิทักษ์ กรรมการ สอบถามว่า เหตุใดจึงกำหนดว่าต้องไม่เกินสิบวันนับแต่วันที่ทราบเหตุคัดค้านนั้น ทั้งนี้ เห็นว่าเรื่องกำหนดเวลาในการยื่นคำร้องคัดค้านควรใช้วันที่ศาลจะมีคำวินิจฉัยเป็นเกณฑ์ เช่น กำหนดให้ยื่นคำร้องคัดค้านภายในสามสิบวันก่อนศาลจะมีคำวินิจฉัย เป็นต้น

ประธานกรรมการกล่าวว่า กำหนดเวลาในการยื่นคำร้องคัดค้านนั้นคือก่อนวันที่ศาลจะมีคำวินิจฉัยเมื่อมีคำวินิจฉัยแล้วไม่สามารถยื่นคำร้องคัดค้านได้อีก และหากกำหนดให้ยื่นคำร้องคัดค้านภายในสามสิบวันก่อนศาลจะมีคำวินิจฉัย อาจทำให้เกิดการประวิงเวลาได้ กล่าวคือ รอจนเห็นว่าคดีจะแพ้หรือชนะแล้วจึงยื่นคำร้องคัดค้าน ส่วนกำหนดเวลาการยื่นคำร้องคัดค้านต้องไม่เกินสิบวันนับแต่วันที่ทราบเหตุคัดค้านนั้นซึ่งเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และสอบถามว่ากรณีตามวรรคสองหากมีการยื่นคำร้องคัดค้านตุลาการหลายคนในเวลาเดียวกันจะดำเนินการอย่างไร

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งจะให้ศาลที่สูงกว่าเป็นผู้พิจารณาคำร้องคัดค้าน อย่างไรก็ตาม เนื่องจากศาลรัฐธรรมนูญเป็นศาลเดียวจึงอาจมีปัญหากว่าหากมีการยื่นคำร้องคัดค้านตุลาการหลายคนในเวลาเดียวกันอาจจะเกิดปัญหาเรื่ององค์คณะของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความในวรรคสองอาจเป็นปัญหาในทางปฏิบัติได้หากมีการยื่นคัดค้านตุลาการหลายคนพร้อมกัน และเป็นการสมควรหรือไม่ที่จะให้คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้วินิจฉัยคำร้องคัดค้าน เพราะหากมีการคัดค้านตุลาการจนเหลือตุลาการไม่ถึงเจ็ดคน จะเกิดปัญหาเรื่ององค์คณะในการพิจารณาคำร้องคัดค้านได้ เพราะองค์คณะของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต้องเป็นไปตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ และจะมีความเหมาะสมหรือไม่ที่จะกำหนดเพิ่มเติมให้คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้ชี้ขาดในกรณีที่ตุลาการถูกคัดค้านจนไม่ครบองค์คณะ

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรื้อการพิจารณาร่างมาตรา ๓๘

มาตรา ๓๘

“มาตรา ๓๘ เมื่อมีการยื่นคำร้องคัดค้านตุลาการคนใด และตุลาการซึ่งถูกคัดค้านไม่ขอถอนตัวออกจากการพิจารณาคดีนั้น ให้ศาลพิจารณาคำร้องคัดค้านและคำชี้แจงของตุลาการซึ่งถูกคัดค้าน โดยอาจ

ฟังคำแถลงของคู่กรณีและตุลาการซึ่งถูกคัดค้าน รวมทั้งพยานหลักฐานอื่นตามที่เห็นสมควร แล้วออกคำสั่งยอมรับหรือยกเสียซึ่งคำร้องคัดค้านนั้น คำสั่งดังกล่าวให้เป็นที่สุด

เมื่อศาลต้องพิจารณาตามวรรคหนึ่ง ตุลาการซึ่งถูกคัดค้านจะร่วมพิจารณาหรือออกเสียงลงคะแนนชี้ขาดคำร้องคัดค้านตนเองมิได้

การชี้ขาดคำร้องคัดค้านตามวรรคหนึ่งให้ถือตามคะแนนเสียงข้างมาก ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ถือตามคำร้องคัดค้าน”

ประเด็นการพิจารณา

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ซึ่งแจ้งว่า ในทางปฏิบัติที่ผ่านมาการชี้ขาดคำร้องคัดค้านไม่มีการมีคะแนนเสียงเท่ากันโดยมากศาลจะมีมติเป็นเอกฉันท์

นายสุภชัย ยาวะประภาช กรรมการ กล่าวว่า ควรมีการกำหนดเพิ่มเติมว่าผู้ยื่นคำร้องคัดค้านสามารถยื่นคำร้องคัดค้านได้เพียงครั้งเดียว เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการยื่นคำร้องคัดค้านหลายครั้ง หรือยื่นคำร้องคัดค้านเพื่อประวิงเวลาในการพิจารณาคดี

ประธานกรรมการกล่าวว่า การกำหนดให้ผู้ยื่นคำร้องคัดค้านสามารถยื่นคำร้องคัดค้านได้เพียงครั้งเดียวไม่สามารถกระทำได้ เพราะอาจมีข้อมูลที่เพิ่งปรากฏ แต่ทั้งนี้การยื่นคำร้องคัดค้านนั้นต้องยื่นต่อศาลก่อนศาลมีคำวินิจฉัย

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ซึ่งแจ้งว่า หากมีการยื่นคำร้องคัดค้านหลายครั้งจากผู้ยื่นคำร้องคัดค้านคนเดียว เมื่อศาลเห็นว่ามีความผิดการณ์น่าสงสัยหรือคำร้องไม่มีพยานหลักฐานตามสมควร ศาลสามารถยกคำร้องคัดค้านนั้นได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า เรื่องการขอถอนตัวออกจากการพิจารณาคดีนั้น ไม่ว่าจะตุลาการซึ่งถูกคัดค้านจะขอถอนตัวหรือไม่ การถอนตัวควรกระทำได้ก็ต่อเมื่อได้รับคำอนุญาตจากศาลว่าให้ถอนตัวได้ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการวิงวอนให้ตุลาการขอถอนตัวซึ่งการถอนตัวนั้นอาจจะส่งผลต่อคดีที่อยู่ระหว่างพิจารณาได้ และยังเป็นการกำกับควบคุมซึ่งกันและกันของตุลาการ

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขาธิการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งแจ้งว่า การกำหนดให้ตุลาการสามารถถอนตัวได้นั้น นำมาจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งโดยเมื่อมีการร้องคัดค้านผู้พิพากษา ผู้พิพากษานั้นสามารถขอถอนตัวออกจากการนั่งพิจารณาคดีนั้นได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า เรื่องการถอนตัวของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจะใช้หลักการเดียวกับผู้พิพากษาศาลยุติธรรมไม่ได้ เนื่องจากมีจำนวนที่แตกต่างกัน

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรื้อการพิจารณาร่างมาตรา ๓๙

มาตรา ๔๐

“มาตรา ๔๐ ตุลาการจะขอถอนตัวจากการพิจารณาคดีหรือการทำคำวินิจฉัยหรือคำสั่งคดีใดมิได้ เว้นแต่มีเหตุที่อาจถูกคัดค้านตามมาตรา ๓๖ เหตุสุดวิสัย เหตุจำเป็นอื่นอันมีอาจก้าวล่วงได้ หรือเหตุอื่นตามที่ศาลเห็นสมควร”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า เรื่องตุลาการจะขอถอนตัวจากการพิจารณาคดีหรือการทำคำวินิจฉัยหรือคำสั่งคดีนั้นไม่ควรกำหนดให้เป็นเรื่องที่ศาลเห็นสมควร เนื่องจากตุลาการไม่ได้เป็นคู่กรณี แต่ควรเป็นไปตามเหตุที่กำหนดไว้ในข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรื้อการพิจารณาร่างมาตรา ๔๐

มาตรา ๔๑

“มาตรา ๔๑ ให้ศาลมีอำนาจรักษาความสงบเรียบร้อยของการพิจารณาคดีในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่เข้ามาหรือจะเข้ามาในที่ทำการศาล หรือบริเวณที่ทำการศาล หรือเข้าฟังการไต่สวนของศาล หรือมีคำสั่งให้บุคคลใดหรือกลุ่มบุคคลใดกระทำการหรืองดเว้นกระทำการ เพื่อให้การพิจารณาคดีดำเนินไปโดยสงบเรียบร้อย และรวดเร็ว รวมทั้งวางระเบียบเพิ่มเติมเพื่อให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ

ผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งศาลหรือระเบียบตามวรรคหนึ่ง ให้ถือเป็นการละเมิดอำนาจศาล และให้ศาลมีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) ตักเตือน โดยจะมีคำตักเตือนเป็นลายลักษณ์อักษรด้วยหรือไม่ก็ได้

(๒) ไล่ออกจากบริเวณศาล

(๓) ลงโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

การสั่งลงโทษตามวรรคสอง ให้ศาลพิจารณาอย่างระมัดระวังและเท่าที่จำเป็นตามพฤติการณ์แห่งกรณี

การสั่งลงโทษตามวรรคสอง (๓) ต้องมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของตุลาการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ และให้ดำเนินการบังคับโทษตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการบังคับโทษในทางอาญา”

ประเด็นการพิจารณา

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. กล่าวว่า ควรมีการบัญญัติเรื่องบทลงโทษกรณีการละเมิดอำนาจศาล เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยและทำให้ศาลสามารถพิจารณาคดีได้

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขาธิการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า เรื่องการละเมิดอำนาจศาลได้นำหลักมาจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง แต่การบัญญัติความในวรรคหนึ่งความว่า “ให้ศาล...หรือมีคำสั่งให้บุคคลใดหรือกลุ่มบุคคลใดกระทำการหรืองดเว้นกระทำการ” อาจมีความหมายที่กว้างเกินไป เพราะหมายรวมถึงบุคคลหรือกลุ่ม

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ชี้แจงว่า บทลงโทษเมื่อมีการละเมิดอำนาจศาลนั้น กรณีศาลยุติธรรมจะมีการกำหนดขั้นตอนการลงโทษไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งศาลก็จะดำเนินการไปตามนั้น สำหรับศาลรัฐธรรมนูญซึ่งไม่มีการกำหนดบทลงโทษไว้จึงอาจต้องบัญญัติเรื่องดังกล่าวขึ้นใหม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า เรื่องบทลงโทษให้นำหลักการของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาปรับใช้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรอการพิจารณาร่างมาตรา ๔๑

มาตรา ๔๒

“มาตรา ๔๒ ผู้ใดวิจารณ์การพิจารณาหรือการพิพากษาคดีของศาลโดยสุจริตด้วยวิธีการทางวิชาการ ผู้นั้นไม่มีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล หรือคูหิ้นศาลหรือตุลาการ”

ประเด็นการพิจารณา

นายธนาวุฒิ สังกข์ทอง เลขาธิการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ร่างมาตรา ๔๑ เป็นกรณีการวิพากษ์วิจารณ์ระหว่างการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ แต่ร่างมาตรา ๔๒ คือกรณีการวิพากษ์วิจารณ์คำวินิจฉัย หรือกระบวนการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากเพิ่มความว่า “คำสั่งหรือระเบียบตามวรรคหนึ่งต้องไม่เป็นการตัดสิทธิการแสดงความคิดเห็นต่อคำพิพากษาที่กระทำโดยสุจริตและมีได้ใช้ถ้อยคำหยาบคายหรือมีลักษณะอาฆาตมาดร้าย” เป็นวรรคสองของมาตรา ๔๑ แล้ว ความดังกล่าวก็จะครอบคลุมถึงกรณีตามร่างมาตรา ๔๒ ดังนั้น จึงไม่จำเป็นต้องบัญญัติร่างมาตรา ๔๒ อย่างไรก็ตาม อาจต้องบัญญัติห้ามตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไม่ให้แสดงความคิดเห็นในเรื่องที่เกี่ยวกับคดี หรือเรื่องที่น่าจะเป็นคดีต่อสาธารณชน

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรอการพิจารณาร่างมาตรา ๔๒

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญครั้งต่อไปในวันจันทร์ ที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ เวลา ๑๓.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมและกล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๖.๓๕ นาฬิกา

นายเฉลิมศักดิ์ ใจขำนิ

วิทยากรชำนาญการ

นางสาวอัจฉรา สอนสมุทร

วิทยากรชำนาญการพิเศษ

ผู้จัดบันทึกการประชุม

นางสาวจินดารักษ์ แสงกาญจนวนิช
ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง
สำนักกรรมวิธีการ ๒
ผู้ตรวจทาน

เอกพล ยุทธนากรชัย/พิมพ์